

Abstrakt

Předložená rigorózní práce se zaměřuje na problematiku postavení poškozeného a oběti trestného činu v trestním řízení včetně procesních práv, která jim přiznává český trestní řád a zcela nově též zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Smyslem práce je podrobná analýza této platné právní úpravy včetně jejího dopadu v aplikační praxi orgánů činných v trestním řízení s důrazem na její uplatňování v soustavě státního zastupitelství. Cílem práce je podat podrobnou analýzu účinné úpravy ve vztahu k poškozenému i oběti trestného činu, dále též její kritické zhodnocení, vyhledání nedostatků a koncipování námětů *de lege ferenda*. Práce je věnována dvěma velkými tématickým okruhům, a to poškozenému a jemu přiznaným procesním právům a posléze oběti trestného činu, čemuž odpovídá i členění práce na sedm kapitol. V každé kapitole je rozebrán jiný aspekt účasti poškozeného a oběti v trestním řízení, kdy jsou nejprve v první kapitole popsány vývojové tendence a změny, jimiž v minulosti prošla procesní úprava právě ve vztahu k poškozenému. Druhá kapitola je zaměřena na pojmoslovné otázky spjaté s legální definicí termínu poškozený v trestním řízení a dále také na kategorizaci poškozených. Součástí třetí kapitoly zasvěcené procesním právům poškozeného, je po úvodní klasifikaci práv podrobnější rozbor některých z nich. Jedná se o právo nahlížet do spisu, právo na ochranu soukromí, ale především tzv. dispoziční právo poškozeného včetně vybraných problémů spjatých s jeho realizací. Opomenuta rovněž není problematika zastoupení poškozeného a institut umožňující zajistit jeho nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení. Ve čtvrté kapitole je objasněno postavení poškozeného v jednotlivých fázích trestního procesu a proto je členěna na čtyři podkapitoly včetně oprávnění, která poškozenému náleží v souvislosti s rozhodováním o procesních odklonech. O novém zákoně o obětech trestných činů a vybraných právech oběti je pojednáno v páté kapitole. Obsah šesté kapitoly je výsledkem srovnání postavení poškozeného vyplývající z českého trestního řádu s procesní úpravou obsaženou ve slovenském trestním pořádku. V poslední kapitole jsou ve stručnosti shrnuty náměty *de lege ferenda* ve vztahu k poškozenému jako významnému subjektu trestního řízení.